

Sbírka zákonů republiky Československé

Částka 22.

Vydána dne 3. srpna 1957

Cena Kčs 1,80

OBSAH:

(41. a 42.) 41. Zákon o využití nerostného bohatství (horní zákon). — 42. Nařízení o označování absolventů institutu tělesné výchovy a sportu.

41

Zákon

ze dne 5. července 1957

o využití nerostného bohatství (horní zákon)

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1

Úvodní ustanovení

Účelem tohoto zákona je zajistit co největší a současně nejehospodárnější využití ložisek nerostů pro socialistickou průmyslovou výrobu a výstavbu.

HLAVA PRVÁ

Některé základní pojmy

§ 2

Nerosty

(1) Za nerosty podle tohoto zákona se považují všechny tuhé, kapalné a plynné části zemské kůry.

(2) Za nerosty se však podle tohoto zákona nepovažují:

- a) voda, s výjimkou minerálních vod, které mohou být pro obsah nerostných látek průmyslově zpracovány,
- b) léčivé minerální vody a minerální vody stolní, i když mají vlastností uvedené pod písm. a), jakož i léčivá bahna a ostatní produkty přírodních léčivých zdrojů,

- c) rašeliny,
- d) povrchové vrstvy zemské kůry, které jsou vegetačním prostředím rostlinstva,
- e) písek, štěrk, bahno a valouny v korytech vodních toků a odstavených ramenech, neobsahují-li vyhrazené nerosty v dobytelném množství.

§ 3

Rozdělení nerostů na vyhrazené a nevyhrazené

(1) Vyhrazené nerosty jsou:

1. radioaktivní nerosty;
2. všechny druhy uhlí, živice (zejména nafta, zemní asfalt, zemní dehet, zemní vosk, naftové zemní plyny, živičné břidlice) a methan;
3. nerosty, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy, prvky vzácných zemín, germanium a jiné prvky s vlastnostmi polovodičů, anebo jejich sloučeniny;
4. nerosty, z nichž lze průmyslově vyrábět síru nebo její sloučeniny;
5. kamenná sůl, draselné, borové, bromové a jodové soli;
6. cementové a jiné minerální vody, které pro obsah nerostných látek mohou být průmyslově zpracovány;
7. nerosty obsahující fosfor, které se hodí k průmyslovému zpracování na umělá hnojiva a sloučeniny fosforu;

8. magnesit, osinek (asbest) a tuha;
9. halloysit, kaolin, keramické jily (zejména jily žáruvzdorné a vysokohodnotné), keramické lupky, křemelina (infusoriová hlínka), mastek, formovací písek, sklářský písek, sádrovec, anhydrit, slída, těživec (baryt), živec a živcový pegmatit;
10. bentonit, minerální barviva, malířské hlínky a valchařské hlíny;
11. kazit, technicky použitelné krystaly nerostù, dále polodrahokamy a drahokamy;
12. mramor a travertín;
13. křemen, křemenec, vápenec, dolomit, vápencový slín, čedič, trachyt a znělec, pokud se tyto nerosty hodí k chemicko-technologickému zpracování nebo ke zpracování tavením.

(2) Ostatní nerosty jsou nevyhrazené nerosty.

(3) Vzniknou-li pochybnosti, zda některý nerost je nerostem vyhrazeným nebo nevyhrazeným, rozhodne o tom ústřední orgán geologický.

§ 4

Ložiska nerostù

Ložiskem nerostu (dále jen „ložisko“) je přírodní nahromadění nerostu; za ložisko se považuje též opuštěný odval.

HLAVA DRUHÁ

Vlastnictví k ložiskům

§ 5

(1) Všechna ložiska vyhrazených nerostù, jakož i taková ložiska nevyhrazených nerostù, která jsou vhodná k průmyslovému dobývání (§ 13 odst. 1), tvoří nerostné bohatství naší vlasti a jsou výhradním národním majetkem (dále jen „výhradní ložisko“).

(2) Ložisko nevyhrazeného nerostu, dokud o něm nebylo rozhodnuto, že se hodí k průmyslovému dobývání, se považuje za součást pozemku.

HLAVA TŘETÍ

Vyhledávání a průzkum ložisek a výstavba těžebních podnikù

Oddíl 1

Vyhledávání a průzkum ložisek

§ 6

(1) Vyhledávání a průzkum ložisek plánuje, organizuje a provádí stát prostřednictvím organizační státního socialistického sektoru.

(2) Průzkumem ložiska se zjišťuje jeho rozsah, zásoby nerostu a jejich úložní poměry a jakost, jakož i další skutečnosti důležité pro dobývání ložiska.

(3) Vyhledávání a průzkum ložisek je nutno provádět tak, aby se vyhledávací nebo průzkumné práce nekřížily a aby bylo účelně využito všech poznatkù získaných dřívějším vyhledáváním nebo průzkumem. Pro vyhledávání a průzkum ložisek musí být využito i poznatkù získaných geologickým průzkumem, který se provádí k jiným účelům.

§ 7

(1) Kdo objevil ložisko vyhrazeného nerostu mimo rámec státem organizovaného vyhledávání, je povinen oznámit objev ložiska neprodleně ústřednímu orgánu geologickému.

(2) Takový objevitel ložiska obdrží od ústředního orgánu geologického osvědčení o objevení ložiska a odměnu. Výše odměny se řídí výší vynaložených nákladù a rozsahem práce, jichž bylo zapotřebí k objevení ložiska, a vědeckým, technickým nebo hospodářským významem objevu.

§ 8

(1) Vyhledávání a průzkum ložisek v územních obvodech, které mají zvláštní důležitost pro obranu státu, je možno provádět jen s předchozím souhlasem příslušného orgánu ministerstva národní obrany, po případě ministerstva vnitra.

(2) Nedotčeny zůstávají zvláštní předpisy a mezistátní dohody, podle nichž v určitých

chráněných územích je činnost spojená s vyhledáváním a průzkumem ložisek vyloučena, omezena nebo vázána na zvláštní povolení (souhlas).

§ 9

(1) Průzkum ložisek nevyhrazených nerostů mohou provádět kromě organizací uvedených v § 6 též vlastníci (uživatelé) pozemků, v nichž jsou ložiska; to však jen povrchovými pracemi a jen dokud nebylo rozhodnuto (§ 13 odst. 1), že ložisko se hodí k průmyslovému dobývání.

(2) Provádí-li průzkum vlastník (uživatel) pozemku, je povinen to předem oznámit výkonnému orgánu místního národního výboru; výsledek průzkumu oznámí prostřednictvím tohoto orgánu ústřednímu orgánu geologickému. Ostatní ustanovení tohoto zákona s výjimkou § 8 se na takový průzkum nevztahují.

§ 10

Organisace oprávněné k vyhledávání a průzkumu ložisek mohou při zachování postupu podle § 11

- a) provádět na cizích nezastavěných pozemcích vyhledávání a průzkumné práce, i když se jimi dočasně omezují vlastnická nebo jiná práva k nemovitosti,
- b) zřídit na cizím pozemku dočasně nezbytně nutnou příjezdní cestu a přívod energie.

§ 11

(1) Vyhledávání a průzkum ložisek se provádějí podle státního plánu geologicko-průzkumných prací. Po stanovení tohoto plánu jsou organizace, jimž náleží provádět vyhledávání a průzkum ložisek, povinny neprodleně oznámit místo a čas plánovaných prací a pravděpodobný rozsah s nimi spojených zásahů do práv vlastníků (uživatelů), na jejichž pozemcích budou tyto práce prováděny, jakož i skutečné zahájení, přerušování a skončení těchto prací výkonnému orgánu místního národního výboru, v jehož územním obvodu leží tyto pozemky.

(2) Výkonný orgán místního národního výboru neprodleně vyrozumí vlastníky (uživatele) pozemků o oznámení podle odstavce 1; o jejich námítkách nebo o námítkách, které má z důvodu obecného zájmu, vyrozumí organizaci, která oznámila plánované vyhledávání nebo průzkum ložisek.

(3) Nedojde-li k dohodě o námítkách, rozhodne spor o rozsah a způsob zásahů do práv vlastníků (uživatelů) nemovitostí a o námítkách z důvodu obecného zájmu výkonný orgán okresního národního výboru.

(4) Zahájení, přerušování a skončení vyhledávacích a průzkumných prací je organizace, která je zamýšlí provést, povinna předem oznámit státní báňské správě.

§ 12

(1) Organizace provádějící vyhledávání a průzkum ložisek jsou povinny

- a) omezit zásahy s tím spojené na nezbytně nutný rozsah a nepůsobit na použitých nemovitostech zbytečné škody,
- b) po skončení prací uvést použité nemovitosti, pokud to je možné a hospodářsky odůvodněné, do původního stavu a
- c) nahradit způsobenou škodu.

(2) O uvedení použité nemovitosti do původního stavu rozhoduje výkonný orgán okresního národního výboru. O náhradě škody, nedojde-li k dohodě, rozhodne soud, po případě, jde-li o spor mezi organizací státního socialistického sektoru, příslušný arbitrážní orgán.

§ 13

(1) O tom, zda se prozkoumané ložisko hodí k průmyslovému dobývání, rozhodne ústřední hospodářský orgán, do jehož působnosti spadá dobývání příslušného nerostu (dále jen „ústřední hospodářský orgán“), na základě výpočtu zásob nerostných surovin schváleného podle zvláštních předpisů příslušným orgánem geologickým.

(2) Ústřední hospodářský orgán rozhodne v dohodě se státním úřadem plánovacím, kdy bude započato s dobýváním ložiska; dále určí, který podnik bude ložisko dobývat.

(3) Jde-li o ložisko ležící v územním obvodu uvedeném v § 8 odst. 1, rozhodne ústřední hospodářský orgán o době, kdy se započne s dobýváním ložiska, v dohodě s ministerstvem národní obrany, po případě s ministerstvem vnitra.

§ 14

(1) Ústřední hospodářský orgán, po případě orgán jím pověřený, je povinen předložit příslušnému výkonnému orgánu krajského národního výboru návrh na zajištění ochrany ložiska.

(2) K zajištění ochrany ložiska stanoví výkonný orgán krajského národního výboru chráněné území podle předpisů o územním plánování.

Oddíl 2

Výstavba těžebních podniků

§ 15

(1) Zřizování staveb, důlních děl a zařízení potřebných k otevření a vydobytí ložiska (výstavba těžebních podniků) se řídí předpisy o investiční výstavbě. Totéž platí o rekonstrukci staveb, důlních děl a zařízení již vybudovaných.

(2) Plánovací a projektová příprava této investiční výstavby musí kromě obecných náležitostí zejména

- a) zajistit bezpečné a pokud možno úplné vydobytí nerostů z ložiska, jakož i jiných průmyslově dobytelných nerostů, které jsou v jeho prostoru,
- b) vyřešit vztahy k jiným národohospodářským odvětvím a k obecným zájmům, a to nejen s hlediska přímých následků připravované investiční výstavby, nýbrž i s hlediska následků, které budou spojeny s prováděním těžby.

HLAVA ČTVRTÁ

Dobývání nerostů

Oddíl 1

Základní ustanovení

§ 16

(1) Výhradní ložiska (§ 5 odst. 1) dobývá stát zásadně prostřednictvím organizací státního socialistického sektoru.

(2) Ústřední hospodářský orgán v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady může přenechat využití ložiska lidovému výrobnímu družstvu nebo podniku družstevní organizace, je-li takové opatření odůvodněno potřebami národního hospodářství; využití ložiska může takto přenechat i jednotnému zemědělskému družstvu, vyžadují-li to potřeby zemědělské výroby nebo výstavby.

§ 17

(1) Ložiska nevyhrazených nerostů, dokud nebylo rozhodnuto, že se hodí k průmyslovému dobývání (§ 13 odst. 1), mohou dobývat povrchovými pracemi vlastníci (uživatelé) pozemků; jednotná zemědělská družstva však jen pro vlastní potřebu, nebo pro potřebu družstevníků, po případě pro potřebu sousedních jednotných zemědělských družstev, a soukromí vlastníci (uživatelé) pozemků jen pro vlastní potřebu.

(2) Vlastník (uživatel) pozemku může přenechat dobývání nerostů z takového ložiska jiné osobě; ta je pak oprávněna dobývat z ložiska nerosty ve stejném rozsahu jako kdyby byla sama vlastníkem pozemku. Soukromí vlastníci (uživatelé) pozemků nesmějí požadovat náhradu za přenechání těžby nerostů, s výjimkou nákladů rekultivace.

(3) Pro dobývání ložisek podle odstavců 1 a 2 platí přiměřeně ustanovení § 8; ostatní ustanovení horního zákona se na ně nevztahují.

(4) Má-li být ložisko nevyhrazeného nerostu dobýváno průmyslovým způsobem, zejména podzemními pracemi, je nutno postupovat podle § 15.

Oddíl 2

Dobývací prostor

§ 18

(1) Pro dobývání výhradního ložiska se stanoví těžebnímu podniku (§ 16) dobývací prostor.

(2) Dobývací prostor se stanoví na základě výsledků průzkumu ložiska podle rozsahu, uložení, tvaru a mocnosti ložiska, se zřetelem na jeho zásoby a tektoniku a s přihlédnutím k plánované kapacitě těžebního podniku tak, aby nerost mohl být z ložiska co nej Hospodárněji vydobyt. Při stanovení dobývacího prostoru je třeba vzít zřetel i na vydobytí sousedních ložisek a na možný vliv dobývání nerostů na povrch.

(3) Dobývací prostor může zahrnovat jedno nebo více ložisek, anebo je-li to vzhledem k rozsahu ložiska účelné, jen část ložiska; v takovém případě musí dobývací prostory, na něž je ložisko rozděleno, k sobě přiléhat.

§ 19

Dobývací prostor se stanoví pro dobývání určitého nerostu nebo skupiny nerostů, avšak dobývací právo zahrnuje i ostatní druhy nerostů v dobývacím prostoru. Jen je-li oddělené dobývání jiného nerostu nebo skupiny nerostů jiným těžebním podnikem hospodárnější a při tom bezpečné, stanoví se pro ně zvláštní dobývací prostor.

§ 20

Těžebnímu podniku se stanoví jeden, po případě více dobývacích prostorů; je-li to účelné, stanoví se jednotlivým závodům téhož podniku samostatné dobývací prostory.

§ 21

(1) Nově budovaným těžebním podnikům stanoví se dobývací prostor ve stadiu přípravy investičního úkolu.

(2) Dobývací prostor stanoví ústřední hospodářský orgán, po případě orgán jím pověřený, v dohodě se státní báňskou správou

k návrhu organizace, která připravuje investiční úkol; jde-li o stanovení dalšího dobývacího prostoru těžebnímu podniku již vybudovanému, podává návrh tento podnik.

(3) Dobývací prostor může ústřední hospodářský orgán, po případě orgán jím pověřený, v dohodě se státní báňskou správou kdykoli změnit, přispěje-li taková změna k z Hospodárnění těžby nebo k racionálnějšímu využití ložiska.

(4) O stanovení dobývacího prostoru nebo o jeho změně vyrozumí ústřední hospodářský orgán výkonný orgán krajského národního výboru příslušný pro územní plánování.

§ 22

(1) V dobývacím prostoru může být stanoven další zvláštní dobývací prostor pro dobývání jiného nerostu nebo skupiny nerostů jen v dohodě s ústředním hospodářským orgánem, do jehož oboru působnosti spadá těžba nerostů, pro kterou již byl stanoven dobývací prostor; jinak platí obdobně § 21.

(2) Jestliže provozem těžebního podniku by byl ohrožen provoz v dobývacím prostoru jiného těžebního podniku, stanoví státní báňská správa v součinnosti se zúčastněnými ústředními hospodářskými orgány nezbytná opatření, zejména pořadí a způsob vydobytí dotčených ložisek.

§ 23

(1) V územních obvodech, které mají zvláštní důležitost pro obranu státu, může být dobývací prostor stanoven nebo měněn jen se souhlasem příslušného orgánu ministerstva národní obrany nebo ministerstva vnitra.

(2) V územích, která jsou chráněna podle zvláštních předpisů nebo podle mezistátních dohod (§ 8 odst. 2), může být dobývací prostor stanoven jen pokud tyto předpisy, po případě dohody, připouštějí v chráněném území dobývání nerostů nebo s ním spojenou činnost, a to v dohodě s orgány, jimž přísluší ochrana příslušných chráněných zájmů; to platí i pro změny dobývacího prostoru.

(3) V případech uvedených v odstavcích 1 a 2 se při stanovení dobývacího prostoru současně určí, pokud je toho třeba k zajištění příslušných chráněných zájmů, potřebná omezení dobývání nebo zvláštní technické podmínky pro jeho provádění.

§ 24

Ústřední hospodářský orgán, po případě orgán jím pověřený, v dohodě se státní báňskou správou zruší dobývací prostor, bude-li dobývání ložiska trvale zastaveno, ať již pro vyčerpání ložiska nebo z jiných důvodů.

§ 25

Hranice dobývacího prostoru na povrchu se stanoví uzavřeným geometrickým obrazcem s přímými stranami, jehož vrcholy se určují souřadnicemi udanými v platném souřadnicovém systému. Jeho prostorové hranice pod povrchem se zpravidla stanoví svislými rovinami, které procházejí povrchovými hranicemi; výjimečně mohou být stanoveny přirozenými hranicemi tvořenými plochou tektonických poruch ložiska.

§ 26

(1) Státní báňská správa může nařídit, aby hranice dobývacího prostoru byly vyznačeny pomezními značkami na povrchu, po případě i v podzemním díle, zejména je-li toho třeba v obecném zájmu nebo s hlediska chráněných zájmů vlastníků (uživatelů) nemovitostí, které leží v hranicích dobývacího prostoru, anebo s hlediska zájmů těžebních podniků, jejichž dobývací prostory spolu sousedí.

(2) Vyznačení hranic dobývacích prostorů s umístěním pomezních značek provádějí důlní měřiči; náklady nesou příslušné těžební podniky.

(3) Vlastníci (uživatelé) nemovitostí jsou povinni bez náhrady trpět umístění pomezních značek hranic dobývacích prostorů na svých pozemcích. Jinak platí o zásazích do práv vlastníků (uživatelů) nemovitostí a o ná-

hradě škody způsobené při vyznačování hranic dobývacích prostorů přiměřeně ustanovení, která upravují tyto otázky při vyhledávání a průzkumu ložisek.

§ 27

(1) K evidenci dobývacích prostorů a jejich změn vede státní báňská správa knihy dobývacích prostorů.

(2) Třetí osoby mohou do této evidence nahlédnout, po případě mohou jim být z této evidence poskytnuty potřebné informace nebo výpisy, jen pokud osvědčí, že toho potřebují k výkonu svých povinností nebo k ochraně svých práv; přitom musí být zajištěno zachování státního a hospodářského tajemství.

Oddíl 3

Omezení změn na pozemcích v dobývacím prostoru

§ 28

(1) Ke zřizování nebo rozšiřování stálých staveb a jiných zařízení, jež nepatří k provozu těžebního podniku, na pozemcích ležících v dobývacím prostoru, pokud by se tím ohrozilo nebo ztížilo racionální vydobytí ložiska, vydá příslušný orgán rozhodnutí o umístění stavby, po případě stavební nebo jiné povolení, jen nebrání-li tomu předpisy pro stavební nebo jinou činnost v území ohroženém účinky dobývání nerostů a budou-li stavby a zařízení zajištěny proti těmto nepříznivým účinkům. To platí i pro zřizování staveb a jiných zařízení v okolí dobývacího prostoru, jestliže by na ně mohly působit účinky dobývání nerostů nebo jestliže by se tím ohrozilo nebo ztížilo racionální vydobytí ložiska. Povolení vydává příslušný orgán vždy též v dohodě se státní báňskou správou.

(2) Byla-li podle předpisů o územním plánování stanovena pro určité území stavební uzávěra vzhledem k očekávaným následkům dobývání nerostů, platí ustanovení odstavce 1 obdobně, i když v tomto území nebyl ještě stanoven dobývací prostor.

Oddíl 4

Oprávnění těžebního podniku

§ 29

(1) Těžební podnik je oprávněn provádět za účelem dobývání nerostů v stanoveném dobývacím prostoru potřebné práce, zřizovat za tím účelem v jeho hranicích, a je-li to nutné i mimo něj, budovy a provozní zařízení, jichž je třeba k otevření ložiska, vydobytí a další úpravě nebo zušlechtnění vytěžených nerostů, jakož i k dopravě všech potřebných hmot.

(2) Předpisy o investiční výstavbě zůstávají nedotčeny.

§ 30

Těžební podnik je též oprávněn provádět v hranicích svého dobývacího prostoru podrobný průzkum ložisek. Pro tento průzkum platí přiměřeně ustanovení §§ 8, 10 a 11.

Oddíl 5

Povinnosti těžebního podniku

§ 31

(1) Těžební podnik je povinen dobývat ve svém dobývacím prostoru nerosty, pro jejichž dobývání mu byl dobývací prostor stanoven.

(2) Bude-li při dobývání v dobývacím prostoru objeveno ložisko jiného vyhrazeného nerostu než pro který byl stanoven dobývací prostor, je těžební podnik povinen neprodleně to oznámit ústřednímu orgánu geologickému.

(3) Bude-li po provedeném průzkumu zjištěno, že objevené ložisko lze dobývat a že dobývání nerostů z tohoto ložiska jiným těžebním podnikem by bylo nevhodné, je těžební podnik povinen dobývat nerosty i z tohoto ložiska.

§ 32

(1) Ložisko musí být dobýváno hospodářsky odůvodněným způsobem tak, aby byly nerosty z ložiska racionálně vydobyté a řádně využity při další úpravě prováděné v těžebním podniku. Přitom dobývání nesmí znemožnit nebo ztížit dobývání sousedních ložisek.

(2) Při dobývání musí těžební podnik učinit všechna hospodářsky odůvodněná opatření, aby bylo zabráněno zbytečným škodám na pozemcích a usnadněny půdní úpravy za účelem jejich rekultivace.

§ 33

Dobývání ložiska nesmí být zastaveno, aniž by bylo zajištěno, že pozdější jeho dobývání bude technicky možné a hospodářsky účelné, leč by zastavení dobývání vyžadovalo důležitý zájem, především bezpečnost života nebo zdraví lidí.

Oddíl 6

Střety zájmů

§ 34

(1) Jestliže by zamýšlenou otvirkou, přípravou a dobýváním nebo jejich účinky na povrch mohly být poškozeny nebo zničeny povrchové objekty obecně užitečné, objekty a zařízení důležité pro plnění státního plánu rozvoje národního hospodářství nebo chráněné kulturní památky, anebo jestliže by mohly být ohroženy nebo jinak narušeny odtokové poměry vodních toků nebo užívané vodní zdroje, může těžební podnik tyto práce plánovat, jen jestliže zájem na plánované těžbě a racionálním vydobytí ložiska převyšuje zájem na ochraně takových povrchových objektů, po případě vodních toků nebo zdrojů. Přitom je nutno zejména přihlížet též k schváleným územním plánům.

(2) Pokud střety zájmů uvedené v odstavci 1 nebyly již vyřešeny při plánovací a projektové přípravě výstavby těžebního podniku (§ 15), je těžební podnik povinen před začátkem příslušných prací do plánů otvírky, přípravy a dobývání se dohodnout s organizací, která spravuje ohrožený objekt nebo zařízení, po případě s orgánem státní správy, kterému náleží ochrana těchto zájmů, a dohodu předložit ke schválení příslušnému výkonnému orgánu krajského národního výboru.

(3) Nedojde-li k dohodě, po případě nebude-li dohoda schválena, rozhodnou ústřední hospodářský orgán nadřazený těžebnímu pod-

niku a ústřední úřady, do jejichž působnosti spadají ohrožené objekty nebo zájmy, s přihlédnutím ke stanovisku výkonného orgánu krajského národního výboru společně o tom, zda ohrožený povrchový objekt nebo vodohospodářský zájem má být chráněn, v jakém rozsahu, po případě po jakou dobu.

§ 35

(1) Těžební podnik je povinen vypracovávat plány otvírky, přípravy a dobývání a ve stanovené lhůtě před započítáním plánovaných prací předkládat tyto plány státní báňské správě ke schválení. Otvírka, příprava a dobývání bez schváleného plánu jsou zakázány.

(2) Plány otvírky, přípravy a dobývání musí zajišťovat řádné dobývání ložiska (§ 32), zabezpečení chráněných objektů a zájmů (§ 25 odst. 3 a § 34), jakož i bezpečnost provozu (§ 44). Nevyhovuje-li plán těmto podmínkám, státní báňská správa jej neschválí.

(3) Pokud jde o zabezpečení objektů a zájmů chráněných podle ustanovení § 34, postupuje státní báňská správa při schvalování plánů otvírky, přípravy a dobývání v dohodě s příslušným výkonným orgánem národního výboru, a jde-li o objekty sloužící provozu dráhy nebo spojů, v dohodě s dopravním správním úřadem nebo s krajskou správou spojů.

(4) Schválené plány otvírky, přípravy a dobývání jsou pro těžební podnik závazné a mohou být změněny jen se souhlasem státní báňské správy.

(5) Ochranná opatření, která mají být provedena na povrchovém objektu (stavební zajištění a pod.), po případě na vodním toku, určí příslušný výkonný orgán národního výboru a jde-li o objekty sloužící provozu dráhy nebo spojů dopravní správní úřad nebo krajská správa spojů v dohodě se státní báňskou správou.

§ 36

(1) Před zastavením provozu v hlavních důlních dílech nebo v lomu je těžební podnik povinen vypracovat a předložit státní báňské

správě ke schválení plán jejich zajištění nebo likvidace. Plán dokončení půdních úprav pozemků za účelem jejich rekultivace schvaluje výkonný orgán okresního národního výboru.

(2) Ustanovení § 35 odst. 1, 3 a 4 platí přiměřeně.

HLAVA PÁTÁ

Společná ustanovení o právech a povinnostech

§ 37

(1) Kde se v této hlavě používá pojmu „organisace“, rozumějí se tím organizace státního socialistického sektoru, výrobní družstva, podniky družstevních organizací a jednotná zemědělská družstva, pokud vyhledávají a prozkoumávají ložiska nebo dobývají výhradní ložiska, po případě v souvislosti s dobýváním vydobyté nerosty upravují nebo zušlechťují, a organizace, které výhradně zřizují, provádějí nebo likvidují důlní díla.

(2) V pochybnostech, zda jde o takovou organizaci nebo její složku, rozhodne ústřední hospodářský orgán, do jehož působnosti organizace náleží, v dohodě s ústředním báňským úřadem.

Oddíl 1

Vstup na pozemky, vyvlastnění a užívání vody

§ 38

Zaměstnanci organizací a jiné jimi pověřené osoby, které se prokáží potvrzením výkonného orgánu národního výboru, po případě též povolením podle zvláštních předpisů, mohou pro účely vyhledávání, průzkumu a dobývání ložiska vstupovat na cizí pozemky a provádět tam jejich obhlídku a zaměření.

§ 39

(1) Pro plnění úkolů stanovených tímto zákonem může organizace nabývat nemovitostí nebo práv k nemovitostem i vyvlastněním; jde-li o nemovitost, která je národním majetkem, získá organizace potřebné oprávnění převodem správy.

(2) O vyvlastňovacím řízení, o výši, způsobu určení a placení náhrady za vyvlastnění platí

obdobně předpisy o vyvlastnění k účelům výstavby obcí.

§ 40

(1) Organizace je oprávněna

- a) užívat povrchové a podzemní vody za podmínek stanovených příslušným vodohospodářským orgánem,
- b) bezplatně užívat důlní vody pro vlastní potřebu, po případě jako náhradního zdroje pro potřebu těch, kteří byli poškozeni ztrátou vody vyvolanou její činností,
- c) odvádět nespotřebovanou důlní vodu a vypouštět ji do povrchových, po případě podzemních vod, je-li to nutné i přes cizí pozemky; způsob a podmínky stanoví příslušný vodohospodářský orgán.

(2) Důlními vodami jsou všechny podzemní, povrchové a srážkové vody, které vnikly do důlních prostorů hlubinných nebo povrchových, bez rozdílu, zda se tak stalo průsakem nebo gravitací z nadloží, podloží nebo z boku nebo prostým stékáním srážkové vody, a to až do jejich spojení s jinými stálými povrchovými nebo podzemními vodami.

Oddíl 2

Vztahy mezi organizacemi

§ 41

(1) Je-li s hlediska úložních poměrů ložiska, s hlediska hospodárnosti nebo bezpečnosti provozu a s hlediska technických a provozních poměrů těžebního podniku účelné, aby část ložiska v jeho dobývacím prostoru vydobyl jiný těžební podnik s ním bezprostředně sousedící, nebo je-li třeba, aby si těžební podnik zřídil pomocné důlní dílo v dobývacím prostoru jiného těžebního podniku, dohodnou se o tom oba podniky. To platí přiměřeně i pro vzájemné vztahy mezi těžebními podniky a jinými organizacemi.

(2) Je-li některé z opatření uvedených v odstavci 1 s hlediska racionálního využití ložiska nebo bezpečnosti provozu nezbytně nutné, nařídí je státní báňská správa v dohodě s příslušnými ústředními hospodářskými orgány.

§ 42

(1) Organizace může, je-li to hospodářsky účelné a připouští-li to její vlastní provoz, dovolit sousední organizaci spoluužívání svých důlních děl a zařízení.

(2) Ustanovení § 41 odst. 2 platí obdobně.

(3) Náklady na provoz a udržování společně užívaných důlních děl a zařízení nesou zčásti organizace v poměru, ve kterém jich užívají. Nedojde-li k dohodě o rozdělení nákladů, rozhodne o něm orgán oběma podnikům společně nadřazený, a jde-li o podniky, které nepodléhají témuž ústřednímu hospodářskému orgánu, příslušný arbitrážní orgán.

Oddíl 3

Důlní měřičtví a geologická dokumentace

§ 43

(1) Organizace je povinna vést důlní mapy svých podzemních i povrchových důlních děl a důlní měřickou a geologickou dokumentaci a podle postupu prací je doplňovat

(2) Soubor důlních map musí kromě všech důlních děl obsahovat povrchovou situaci v rozsahu celého dobývacího prostoru; je-li nutno očekávat vzhledem k úložním poměrům ložiska účinky dobývání i mimo hranice dobývacího prostoru, musí důlní mapa obsahovat povrchovou situaci i v dosahu těchto účinků.

(3) Organizace je povinna odevzdat jeden exemplář důlní mapy příslušnému orgánu státní báňské správy a pravidelně jej doplňovat.

(4) Scházejí-li předepsané důlní mapy, jsou-li v nich závady nebo chybí-li měřická nebo geologická dokumentace, může státní báňská správa nařídít jejich pořízení, po případě doplnění důlním měřičem nebo geologem, kterého určí, a to na náklad organizace.

(5) Ústřední hospodářský orgán a jím pověřené organizace jsou oprávněny reprodukovat a rozmnožovat všechny mapy, které potřebují k provozování činnosti upravené tímto zákonem.

Oddíl 4

Bezpečnost provozu

§ 44

(1) Organizace je povinna při provozování činnosti, která jí náleží podle tohoto zákona, dodržovat zásady báňské techniky a neprodleně odstranit nebezpečí pro obecný zájem, zejména pro život nebo zdraví lidí, vyvolané svým provozem a učinit potřebná zabezpečovací opatření.

(2) O zvláštních provozních událostech ohrožujících obecný zájem, zejména bezpečnost života nebo zdraví lidí, jakož i o příhodivších se nehodách je organizace povinna neprodleně vyrozumět státní báňskou správu.

(3) Státní báňská správa dohlíží na bezpečnost provozu organizací a v součinnosti s orgány inspekce práce jednotné odborové organizace vykonává též odborný technický dozor nad bezpečností při práci.

Oddíl 5

Odpovědnost za dodržování předpisů a vrchní dozor státní báňské správy

§ 45

Za dodržování tohoto zákona a předpisů podle něj vydaných (dále jen „horní předpisy“) odpovídá vedoucí organizace a ostatní její pracovníci podle svého funkčního a pracovního zařazení; dozor vykonávají orgány organizací nadřízené.

§ 46

(1) Vrchní dozor na dodržování horních předpisů vykonává státní báňská správa.

(2) Organizace jsou povinny poskytnout státní báňské správě pro účely výkonu vrchního dozoru kdykoli nezbytnou součinnost a všechny potřebné materiály a dokumentaci a podat všechny potřebné zprávy jakož i vysvětlení o otázkách svého technického provozu.

§ 47

(1) Při výkonu vrchního dozoru náleží státní báňské správě zejména:

- a) provádět soustavně prohlídky provozních zařízení organizací a přitom kontrolovat, zda organizace řádně plní povinnosti uložené horními předpisy, zejména pokud jde o bezpečnost provozu, bezpečnost při práci, o racionální dobývání ložiska a pokud jde o zabezpečení zvláštních chráněných zájmů a zvláště chráněných objektů;
- b) ukládat vedoucím pracovníkům za porušení horních předpisů pokuty až do výše 3.000 Kčs, pokud nemá za to, že má být uložen trest vyšší nebo jiného druhu nebo pokud nejde o trestný čin; v takových případech postoupí věc ke stíhání pro přešupek, po případě pro trestný čin;
- c) dodržování horních předpisů zajistit vhodnými opatřeními; zjistí-li závady, které zřejmě a bezprostředně ohrožují obecný zájem, zejména bezpečnost života nebo zdraví lidí, a nelze-li takové závady ihned odstranit, zastaví státní báňská správa v potřebném rozsahu provoz organizace až do odstranění závady.

(2) Hrozí-li provozu organizace nebo obecnému zájmu, zejména životu nebo zdraví lidí závažné nebezpečí, nebo dojde-li k závažné nehodě nebo k závažnému úrazu, zjišťuje státní báňská správa na místě stav, příčiny a jejich následky a dozírá na preventivní nebo záchrannou akci prováděnou organizací.

(3) O zjištěných závadách a o nařízených opatřeních vyrozumí státní báňská správa vždy též orgán nadřízený organizaci.

§ 48

(1) Pokutu [§ 47 odst. 1 písm. b.)] nelze uložit po uplynutí 4 měsíců od zjištění, že byl horní předpis porušen, po případě po uplynutí jednoho roku od doby, kdy byl porušen. Běh těchto lhůt se přetrhuje zahájením řízení směřujícího k uložení pokuty.

(2) Pokutu uloženou odpovědnému pracovníku vymáhá účtárna jeho závodu na podkladě pravomocného rozhodnutí o uložení pokuty, a to srážkou z platu až do 25 % jeho výše. Srážky včetně srážek s předchozím pořadím nesmějí však činit více, než kolik dovolují obecné předpisy o exekuci na plat. Pokutu lze vymáhat též exekucí. Pokuty připadají státu.

Oddíl 6

Náhrada škody

§ 49

O náhradě škody vyvolané vyhledáváním a průzkumem ložisek, výstavbou nebo likvidací důlních děl a zařízení, dobýváním a těžbou nerostů, jakož i jejich úpravou a zušlechťováním prováděnými v souvislosti s dobýváním platí ustanovení občanského zákoníka s odchylkami uvedenými v dalších ustanoveních tohoto oddílu.

§ 50

(1) Náhrada škod na zemědělských a lesních pozemcích, osevech a kulturách se poskytuje jen v penězích.

(2) Nelze-li stavební objekt uvést do původního stavu proto, že leží v území stavební uzávěry, po případě na území, kde se budou i nadále projevovat vlivy činnosti uvedené v § 49, je organizace povinna provést prozatímní zajištění objektu; uvedení objektu do původního stavu se v takovém případě provede teprve po doznění prvotních vlivů této činnosti, po případě po zrušení stavební uzávěry.

(3) Za poškození stavebního objektu, který byl postaven bez předepsaného stavebního povolení, po případě bez dodržení podmínek stanovených ve stavebním povolení s hlediska ochrany stavby proti účinkům činností uvedených v § 49, není organizace povinna poskytnout náhradu.

(4) Za škodu se považují i náklady preventivně zabezpečovacích opatření, která je nutno provést na ohrožené věci vzhledem k očekávaným následkům činností uvedených v § 49.

(5) Za škodu se považuje i ztráta vody. Náhrada spočívá v opatření možnosti průměrného užívání vody z jiného zdroje, po případě v náhradě nákladů na takové opatření. V poměru mezi organizacemi státního socialistického sektoru se ztráta vody považuje za škodu na základních fondech.

(6) Škody na stavbách, které jsou ve vlastnictví (užívání) družstva nebo družstevní organizace, anebo na stavbách v osobním vlastnictví, zejména na rodinných domcích, je organizace povinna nahradit, není-li uvedení v předešlý stav možné nebo hospodárné, poskytnutím peněžité náhrady ve výši pořizovací ceny; v případech hodných zřetele, a dojde-li k dohodě s poškozeným, může organizace nahradit škodu opatřením, po případě výstavbou, náhradního objektu. Vždy je však nutno přihlídnout k opotřebení poškozené stavby. Případné rozdíly mezi hodnotou náhradního objektu a hodnotou objektu zničeného se vyrovnají v penězích.

§ 51

(1) Odstranění a vypořádání škod vyvolaných činnostmi uvedenou v § 49, pokud ji vykonávají organizace státního socialistického sektoru a škoda vznikne na majetku ve správě jiných organizací státního socialistického sektoru, může vláda upravit nařízením.

(2) Do vydání tohoto nařízení platí pro odstranění a vypořádání takových škod vyvolaných činnostmi těžebních podniků státního socialistického sektoru dosavadní předpisy o odstranění a vypořádání některých škod vyvolaných provozem báňských podniků, a ustanovení § 50 odst. 3 až 5.

Oddíl 7

Rekultivace půdy

§ 52

(1) Rekultivací půdy se dosahuje obnovení výnosnosti zemědělské a lesní půdy narušené činnostmi uvedenou v § 49 a ozdravění krajiny, a to takovou terenní úpravou půdy, aby byla

způsobit k dalšímu obdělání. Provedení terenních úprav včetně prvního osázení zajišťují organizace, jejichž činností byla půda narušena.

(2) Organizace provádějící rekultivaci půdy mohou nabývat do své správy nemovitosti určené k rekultivaci; o nabývání nemovitostí k účelům rekultivace půdy platí obdobně ustanovení § 59. Po provedení rekultivace jsou organizace, které ji provedly, povinny převést správu nemovitostí na organizace určené příslušným výkonným orgánem krajského národního výboru.

HLAVA ŠESTÁ

Ustanovení přechodná a závěrečná

§ 53

(1) Dosavadní dolové míry, přebytky a povrchové míry se od počátku účinnosti tohoto zákona posuzují jako dobývací prostor. Hranice takového dobývacího prostoru jsou dány vnějšími hranicemi dosavadních propůjček náležejících těmž majitelům.

(2) Práva odpovídající věcným břemenům, která byla zapsána v horních knihách ve prospěch vlastníků horních oprávnění uvedených v odstavci 1, zůstávají zachována, a to ve prospěch organizace, již náleží dobývací prostor vytvořený z těchto horních oprávnění.

(3) Dosavadní revírní štolky se posuzují jako společně užívaná důlní díla (§ 42).

§ 54

(1) Ložiska těchto nerostů, které se podle tohoto zákona stávají vyhrazenými nerosty, jakož i ta ložiska nevyhrazených nerostů, o kterých bylo před počátkem účinnosti tohoto zákona rozhodnuto, že se hodí k průmyslovému dobývání nebo která byla dobývána průmyslovým způsobem, jsou ode dne počátku účinnosti tohoto zákona výhradním národním majetkem (§ 5 odst. 1). V případě pochybností, zda ložisko nevyhrazeného nerostu bylo dobýváno průmyslovým způsobem, rozhodne příslušný ústřední hospodářský orgán.

(2) Dnem počátku účinnosti tohoto zákona pozbyvají platnosti smlouvy uzavřené s vlastníky (uživateli) pozemků o náhradě za oprávnění dobývat ložiska uvedená v odstavci 1.

(3) Organizace státního socialistického sektoru dobývací ložiska uvedená v odstavci 1 jsou povinny v určené lhůtě podat návrh na stanovení dobývacího prostoru pro dobývání příslušných nerostů.

(4) Lidovým výrobním družstvům, která před počátkem účinnosti tohoto zákona dobývala ložiska uvedená v odstavci 1, přenechává se nadále využití těchto ložisek. Ustanovení odstavce 3 platí obdobně.

(5) Pokud dosud dobývaly ložiska uvedená v odstavci 1 jiné osoby než organizace státního socialistického sektoru nebo lidová družstva, zanikají dnem počátku účinnosti tohoto zákona jejich oprávnění k dobývání těchto ložisek. Osoby, jejichž oprávnění k dobývání ložisek zanikne, jsou povinny oznámit příslušná ložiska do jednoho měsíce od počátku účinnosti tohoto zákona ministerstvu stavebnictví, které po případě postoupí oznámení příslušnému ústřednímu hospodářskému orgánu. O dalším využití těchto ložisek rozhodne ústřední hospodářský orgán, do jehož oboru působnosti spadá dobývání příslušných nerostů.

§ 55

(1) Dosavadní horní knihy se zrušují.

(2) Zápisy o nemovitých věcech (pozemcích a stavbách) obsažené v těchto knihách, zapíše lidové soudy na návrh do pozemkových knih příslušných katastrálních území.

§ 56

(1) Předpisy k provedení tohoto zákona vydá vláda nařízením, v němž může úpravu podrobností ponechat vyhláškám příslušných ústředních úřadů (orgánů).

(2) Způsobem uvedeným v odstavci 1 vláda též může změnit vymezení vyhrazených nerostů (§ 3 odst. 1).

§ 57

(1) Ústřední báňský úřad v dohodě s ústředními hospodářskými orgány vydá podrobnější předpisy

- a) o dobývacích prostorech, o způsobu jejich stanovení a o jejich evidenci (§§ 18 až 27, § 53 odst. 1, § 54 odst. 3 a 4),
- b) o vypracování a schvalování plánů otvirky, přípravy a dobývání (§ 35), jakož i plánů uvedených v § 36,
- c) o vedení a doplňování důlních map a důlní měřické a geologické dokumentace (§ 43),
- d) o bezpečnosti provozu organizací uvedených v § 37, zejména též o požární ochraně v dolech, o bezpečnosti a hygieně při práci a o spolupráci státní báňské správy s orgány inspekce práce (§ 44); bližší úpravu může ponechat obvodním báňským úřadům.

(2) Předpisy uvedené v odstavci 1 písm. c) vydává Ústřední báňský úřad i v dohodě s ústředním orgánem geologickým a s ústřední správou geodesie a kartografie. Předpisy uvedené v odstavci 1 písm. d) vydá v součinnosti s ústředními výbory příslušných odborových svazů a pokud jde o předpisy o hygieně při práci v dohodě s ministerstvem zdravotnictví; obvodní báňské úřady postupují v součinnosti s krajskými výbory příslušných odborových svazů a pokud jde o předpisy o hygieně při práci s příslušnými orgány státní zdravotní správy.

(3) Ústřední orgán geologický v dohodě s ministerstvem financí vydá podrobnější předpisy o osvědčení a odměně za objevení ložiska (§ 7 odst. 2).

§ 58

(1) Dnem počátku účinnosti tohoto zákona se zrušují všechny předpisy, a pozbývá platnosti i právo obyčejové, o věcech upravených tímto zákonem.

(2) Zrušují se zejména:

1. obecný horní zákon vyhlášený patentem ze dne 23. května 1854, č. 146 ř. z., ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, jakož i všechny prováděcí předpisy k němu vydané;
2. zákon č. 12/1894 ř. z., jímž se vydávají předpisy o zřízení závodních a dozorců při horách, jakož i prováděcí předpisy k němu vydané;
3. zákon č. 303/1924 Sb., jímž se hornické vyhledávání a těžení živíc (bitumen) podřizuje obecnému zákonu hornímu, a vládní nařízení č. 182/1940 Sb., o vyhledávání a dobývání živíc;
4. vládní nařízení č. 134/1943 Sb., o provádění dozoru na podzemní dobývání nerostů a na hlubinné vrty, a vládní nařízení č. 147/1943 Sb., o vyhledávání a dobývání nerostných ložisek, a obdobné předpisy platné na Siovensku;
5. zákon č. 57/1928 Sb., o zařízení a působnosti báňských úřadů, a zákon č. 15/1940 Sl. z., o zřízení a působnosti banských úřadov;
6. vládní nařízení č. 29/1951 Sb., o důlních mapách.

(3) Vládní nařízení č. 18/1956 Sb., o odstranění a vypořádání některých škod vyvolaných provozem báňských podniků, pozbude platnosti dnem, který stanoví vláda v nařízení vydaném podle § 51 odst. 1 tohoto zákona.

(4) Vládní nařízení č. 53/1952 Sb., o zajištění bezpečnosti a hospodárnosti provozu některých technických zařízení, pokud se týká bezpečnosti provozu parních generátorů na povrchu v podnicích podrobených tomuto zákonu, zůstává nedotčeno; dozor na bezpečnost a hospodárnost ostatních technických zařízení podléhajících vládnímu nařízení č. 53/1952 Sb., přechází v těchto podnicích na státní báňskou správu.

(5) Vládní nařízení č. 58/1953 Sb., o vládním výboru pro geologii a Ústředním ústavu geologickým, a vládní nařízení č. 20/1954 Sb., o organizaci státní báňské správy, zůstávají tímto zákonem nedotčena. Rovněž zůstávají nedotčeny zákony č. 63/1951 Sb., o odpověd-

nosti za škody způsobené dopravními prostředky, a č. 58/1956 Sb., o náhradě škody za pracovní úrazy a o náhradě nákladů léčebné péče a dávek nemocenského pojištění a důchodového zabezpečení.

§ 59

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1958; provedou jej všichni členové vlády.

Zápotocký v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Kopecký v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Poláček v. r.

Barák v. r.

Ing. Šimůnek v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Plojhar v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Bakula v. r.

David v. r.

Đuriš v. r.

Krajčír v. r.

Krosnář v. r.

Machačová v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Tesla v. r.

Uher v. r.

Beran v. r.

Jonáš v. r.

Reitmajer v. r.

Dr. Škoda v. r.

Bukal v. r.

Dvořák v. r.

Dr. Kahuda v. r.

generál plukovník Lomský v. r.

Dr. Neuman v. r.

Ouzký v. r.

Pospíšil v. r.

Ing. Půčik v. r.

Dr. Vlasák v. r.

Zatloukal v. r.

42

Nařízení ministra školství a kultury

ze dne 25. července 1957

o označování absolventů institutu tělesné výchovy a sportu.

Ministr školství a kultury stanoví podle § 21 odst. 4 zákona č. 58/1950 Sb., o vysokých školách, ve znění zákona č. 46/1956 Sb.:

§ 1

Absolventi institutu tělesné výchovy a sportu v Praze se označují „promovaný tělovýchovný pedagog“ s uvedením druhu a typu školy, pro něž nabývají způsobilosti vyučovat.

§ 2

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 15. června 1957.

Široký v. r.

Kahuda v. r.